

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NA OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE KLASYFIKACYJNE
dla uczniów klas siódmych w roku szkolnym 2023/2024 z przedmiotu GEOGRAFIA**

L.p.	Dział programowy	Wymagania na ocenę				
		dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
1.	Środowisko przyrodnicze Polski, część I	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje położenie Polski na mapie ▶ nazywa i wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne w Polsce ▶ nazywa strefę oświetlenia Ziemi, w której leży Polska ▶ podaje przykłady czynników klimatotwórczych ▶ wyjaśnia wpływ wybranego czynnika na klimat ▶ odróżnia klimat od pogody ▶ na podstawie map odczytuje wartości temperatury i opadów w różnych regionach Polski ▶ wymienia składniki pogody ▶ na podstawie własnych doświadczeń pisuje zagrożenia wynikające ze zjawisk atmosferycznych ▶ wskazuje na mapie Karpaty i Sudety ▶ wyjaśnia, czym jest orogeneza i jak 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ określa położenie Polski na tle Europy ▶ wskazuje na mapie kilkanaście krain geograficznych w Polsce ▶ wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na klimat Polski ▶ na podstawie map porównuje warunki klimatyczne w różnych regionach Polski ▶ podaje pełną nazwę strefy klimatycznej i typu klimatu panującego w Polsce ▶ odczytuje wartości z klimatogramów ▶ wyjaśnia przyczyny zmienności pogody w Polsce ▶ opisuje właściwe zachowanie podczas występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych ▶ podaje nazwy orogenezy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ odczytuje współrzędne geograficzne dowolnych miejsc w Polsce ▶ wyjaśnia wpływ Morza Bałtyckiego i układu form rzeźby terenu na klimat ▶ podaje przyczyny występowania w Polsce klimatu przejściowego między morskim a kontynentalnym ▶ podaje niektóre cechy klimatu Polski ▶ wyjaśnia pojęcie okresu wegetacyjnego ▶ wyjaśnia powstawanie opadów orograficznych i cienia opadowego ▶ podaje nazwy sześciu termicznych pór roku ▶ opisuje stany pogodowe wynikające z napływu różnych mas powietrza ▶ omawia wpływ pogody na działanie rolnictwa, transportu i turystyki ▶ odróżnia zewnętrzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa i wskazuje na mapie wody wewnętrzne Polski ▶ oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski ▶ nazywa masy powietrza kształtujące pogodę i klimat w Polsce ▶ określa wpływ ośrodków barycznych i mas powietrza na pogodę i klimat w Polsce ▶ na podstawie map opisuje zróżnicowanie przestrzenne temperatury, opadów i długości okresu wegetacyjnego w Polsce ▶ wymienia i wyjaśnia cechy klimatu Polski ▶ porównuje warunki klimatyczne różnych miejsc na podstawie klimatogramów ▶ na podstawie danych udowadnia zmienność stanów pogodowych w różnych latach ▶ wykazuje związek pomiędzy zmianami 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski ▶ porównuje rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy oraz ich konsekwencje ▶ porównuje i ocenia rolę poszczególnych czynników w kształtowaniu klimatu Polski ▶ wykazuje związek pomiędzy czynnikami klimatotwórczymi a cechami klimatu Polski ▶ prognozuje potencjalne skutki zmian klimatycznych w Polsce ▶ uwzględni różne punkty widzenia w ocenie wpływu danych warunków pogodowych na działalność człowieka ▶ wskazuje różnicę po-

		<p>orogenezy przyczyniły się do powstania gór w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, jak powstaje lodowiec ▶ wskazuje obszary występowania krajobrazu polodowcowego w Polsce ▶ wymienia kilka cech Krajobrazu młodoglacjalnego ▶ podaje kilka przykładów surowców mineralnych występujących w Polsce ▶ podaje przykłady zastosowania wybranych surowców metalicznych, skalnych, chemicznych i energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcie erozji ▶ wskazuje na mapie przynajmniej pięć łańcuchów górskich w Europie należących do Alpidów ▶ rozpoznaje na ilustracji i na mapie typowe jeziora rynnowe i morenowe ▶ podaje cechy jezior morenowych i rynnowych ▶ w przybliżeniu określa czas ostatniego zlodowacenia na ziemiach polskich ▶ klasyfikuje surowce mineralne występujące w Polsce do czterech podstawowych grup: skalne, chemiczne, energetyczne i metaliczne 	<p>i wewnętrzne procesy rzeźbotwórcze</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady zewnętrznych i wewnętrznych procesów rzeźbotwórczych ▶ opisuje przebieg procesów erozji i akumulacji lodowcowej ▶ wyjaśnia proces powstawania form polodowcowych (moreny czołowej, sandru i pradoliny) oraz utworów polodowcowych (gliny i głązów narzutowych) ▶ wskazuje obszary występowania i eksploatacji wybranych surowców mineralnych w Polsce ▶ wyjaśnia różnicę między kopalinami a surowcami mineralnymi 	<p>klimatu a występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia powstawanie gór fałdowych i zrębowych ▶ podaje dowody na to, że orogeneza alpejska nie została jeszcze zakończona ▶ wskazuje na mapie przebieg granicy ostatniego zlodowacenia ▶ odróżnia krajobraz młodo i staroglacjalny ▶ podaje przyczyny zaniku form polodowcowych na wyżynach ▶ podaje przykłady surowców, których produkcja zapewnia Polsce samowystarczalność ▶ ocenia wpływ dostępności i wykorzystania wybranych surowców mineralnych na życie ludzi i gospodarkę 	<p>między górotworem Sudetów a górami</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje położenie Polski na tle jednostek tektonicznych Europy ▶ wskazuje związek przebiegiem granic zlodowaceń a obszarami występowania krajobrazów staro i młodoglacjalnych ▶ wyjaśnia układ przestrzenny form polodowcowych: morena czołowa-sandr-pradolina ▶ opisuje powstawanie wybranych surowców mineralnych ▶ ocenia konsekwencje uzależnienia Polski od importu surowców energetycznych
2.	Środowisko przyrodnicze Polski, część II	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcia: rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko ▶ wskazuje na mapie Wisłę i Odrę oraz podaje nazwy wybranych dopływów tych rzek ▶ wyjaśnia, czym jest 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry ▶ uzasadnia konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy ▶ odróżnia powódź od wezbrania 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa znaczenie gospodarcze Odry ▶ proponuje metody ochrony rzek i ich dorzeczy ▶ uzasadnia stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej ▶ wykazuje związek pomiędzy deforestacją 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ porównuje reżim rzek w Polsce z reżimami rzek na południu Europy ▶ wyjaśnia, na czym polega regulacja rzek ▶ klasyfikuje i wyjaśnia przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia sposoby gospodarczego wykorzystania Wisły i Odry ▶ na mapie Polski wskazuje i nazywa kilkanaście rzek ▶ dokonuje oceny zagrożeń powodziowych występujących

		<p>powódź</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady przyczyn występowania powodzi ▶ wymienia kilka metod ochrony przeciwpowodziowej ▶ wskazuje Morze Bałtyckie na mapie ▶ wymienia podstawowe cechy Morza Bałtyckiego ▶ nazywa państwa leżące nad Bałtykiem ▶ wymienia czynniki glebotwórcze ▶ podaje przykłady typów genetycznych gleb występujących w Polsce ▶ opisuje własnymi słowami różne funkcje lasu ▶ podaje przykłady gospodarczego wykorzystania lasu ▶ podaje przykłady społecznych i ekologicznych funkcji lasy <ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia przykłady form ochrony przyrody stosowanych w Polsce ▶ docenia wartość dziedzictwa przyrodniczego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podaje konsekwencje wystąpienia powodzi <ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry ▶ uzasadnia konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy ▶ odróżnia powódź od wezbrania ▶ na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podaje konsekwencje wystąpienia powodzi <ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie wybrane parki narodowe w Polsce ▶ opisuje walory przyrodnicze wybranych parków narodowych 	<p>a zagrożeniem powodziowym</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ określa wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny niskiego zasolenia Morza Bałtyckiego ▶ prezentuje przykłady wpływu działalności człowieka na Morze Bałtyckie ▶ wyjaśnia wpływ rodzaju skały macierzystej na typ gleby (czarnoziemy, gleby brunatne, gleby bielcowe, rędziny) ▶ wykazuje związek pomiędzy stosunkami wodnymi a typem gleby (mady) ▶ rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie) ▶ wyjaśnia rolę lasu w zachowaniu bioróżnorodności i regulowaniu stosunków wodnych ▶ wskazuje na mapie większość parków narodowych w Polsce ▶ w oparciu o przykłady opisuje różnorodność parków narodowych w Polsce ▶ podaje przykłady rezerwatów przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ analizuje i porównuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej ▶ określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych na występowanie i skutki powodzi <ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia Morza Bałtyckiego ▶ wskazuje na mapie i nazywa: Cieśniny Duńskie, Kattegat, Bałtyk Właściwy ▶ ocenia różne metody ochrony Morza Bałtyckiego i jego zasobów ▶ wskazuje na mapie (wybrane) obszary występowania gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad ▶ ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb ▶ opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości w Polsce ▶ opisuje skład gatunkowy lasów w Polsce ▶ podaje przyczyny degradacji lasów ▶ charakteryzuje 	<p>na wybranym obszarze</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ proponuje i uzasadnia dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze <ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa i wskazuje na mapie Głębię Landsort ▶ wyjaśnia genezę niskich i wysokich wybrzeży Bałtyku ▶ opisuje genezę Bałtyku, w tym epizody, kiedy Bałtyk był jeziorem ▶ rozpoznaje typ gleby na podstawie profilu glebowego (dotyczy gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad) ▶ nazywa główne poziomy na profilu glebowym ▶ proponuje sposoby zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi ▶ charakteryzuje zbiorowiska leśne (typy lasu), takie jak: grąd, bór, ols, łęg <ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce ▶ klasyfikuje parki narodowe zgodnie z przyjętymi kryteriami
--	--	--	--	---	---	--

					<p>i porównuje różne formy ochrony przyrody stosowane w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady obiektów przyrodniczych w Polsce, które są wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO 	
3.	<p>Podział administracyjny i ludność Polski na tle Europy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie i nazywa województwo, w którym mieszka ▶ nazywa i wskazuje na mapie kraje sąsiadujące z Polską ▶ podaje przykłady czynników rozmieszczenia ludności w Polsce ▶ wyjaśnia, czym jest gęstość zaludnienia ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności w Polsce ▶ wyjaśnia znaczenie pojęć: przyrost naturalny, saldo migracji i przyrost rzeczywisty ▶ podaje przykłady czynników wpływających na wielkość współczynnika urodzeń i zgonów ▶ odczytuje wartości z piramidy demograficznej ▶ na podstawie danych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje na mapie i nazywa kilka województw wraz z ich stolicami ▶ wskazuje na mapie przebieg granic Polski z poszczególnymi sąsiadami ▶ rozróżnia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozmieszczenia ludności w Polsce ▶ wskazuje regiony o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia ▶ określa przyczyny spadającej dzietności w Polsce i Europie ▶ na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce ▶ opisuje kształt z piramidy demograficznej ▶ na podstawie piramidy demograficznej opisuje strukturę 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, na czym polega trójstopniowy podział administracyjny ▶ wskazuje na mapie i nazywa większość województw wraz z ich stolicami ▶ określa wpływ wysokości nad poziomem morza, układu sieci rzecznej, występowania surowców mineralnych, rozwoju miast i przemysłu na rozmieszczenie ludności w Polsce ▶ podaje wartość średniej gęstości zaludnienia w Polsce ▶ porównuje zmiany liczby ludności w Polsce i Europie ▶ oblicza przyrost naturalny Polski i wybranej jednostki administracyjnej ▶ interpretuje kształt piramidy demograficznej ▶ wyjaśnia, czym są 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy wszystkich województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie ▶ porównuje zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach ▶ szczegółowo wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce ▶ porównuje średnią gęstość zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich ▶ na podstawie mapy porównuje rozmieszczenie ludności w Polsce i wybranym kraju e▶ wyjaśnia zależność pomiędzy starzeniem się ludności a wzrostem współczynnika zgonów ▶ opisuje skutki starzenia się ludności Polski ▶ porównuje struktury wieku różnych państw na 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przesłanki stojące za przyjętym w Polsce podziałem administracyjnym ▶ ocenia znaczenie poszczególnych czynników rozmieszczenia ludności w różnych regionach Polski ▶ porównuje trendy zmian gęstości zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich ▶ prognozuje przyszłe zmiany liczby ludności w Polsce, biorąc pod uwagę czynniki społeczne, demograficzne, gospodarcze i polityczne ▶ opisuje zmiany salda migracji w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach ▶ identyfikuje związki pomiędzy przeszłymi trendami demograficznymi a kształtem piramidy demograficznej

		<p>opisuje zmiany współczynnika urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia, czym jest migracja ▶ podaje przyczyny migracji zagranicznych ▶ odczytuje z mapy nazwy krajów zamieszkałych przez skupiska polskiej diaspory ▶ wymienia cechy struktury narodowościowej ludności w Polsce ▶ podaje przykłady mniejszości narodowych mieszkających w Polsce ▶ opisuje strukturę wyznaniową ludności Polski 	<p>ludności w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady migracji wewnętrznych i zagranicznych ▶ odróżnia imigrację od emigracji <ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie struktury wyznaniowej w Europie ▶ dokonuje krótkiej charakterystyki wybranych religii wyznawanych w Polsce i Europie 	<p>wyż i niż demograficzny</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia różnice w strukturze demograficznej ludności Polski w różnych grupach wiekowych ▶ podaje przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji ▶ na podstawie danych opisuje wielkość współczesnych migracji z i do Polski <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia różnicę pomiędzy narodowością i obywatelstwem ▶ opisuje zmiany w strukturze narodowościowej Polski po II wojnie światowej 	<p>podstawie piramid demograficznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przyczyny występowania w Polsce kolejnych wyżów i niżów demograficznych ▶ opisuje rozmieszczenie polskiej diaspory na świecie ▶ podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków migracji w Polsce i Europie ▶ podaje rzeczowe argumenty w dyskusji na temat skutków migracji ▶ wyjaśnia przyczyny różnic pomiędzy strukturami narodowościowymi Polski i wybranych krajów europejskich ▶ podaje przykłady mniejszości etnicznych mieszkających w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia wyzwania demograficzne stojące przed Polską i Europą, będące skutkiem starzenia się ludności ▶ ocenia pozytywne i negatywne skutki emigracji z Polski i powstania polskiej diaspory na świecie ▶ przyjmuje różne punkty widzenia w ocenie skutków imigracji do Polski i emigracji z Polski <ul style="list-style-type: none"> ▶ prezentuje aktualnie zachodzące zmiany struktury narodowościowej i wyznaniowej ludności Polski ▶ wyjaśnia różnicę pomiędzy mniejszością narodową i etniczną
4.	Struktura zatrudnienia ludności i procesy urbanizacji	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy trzech głównych sektorów gospodarki ▶ na podstawie danych porównuje strukturę wykształcenia Polski i innych krajów ▶ wyjaśnia, czym jest bezrobocie ▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie poziomu bezrobocia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ układa sektory gospodarki Polski w porządku rosnącym pod względem wielkości zatrudnienia ▶ wykazuje się świadomością związku występującego pomiędzy poziomem wykształcenia a możliwością znalezienia pracy <ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie źródeł opisuje przemiany rynku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ omawia strukturę zatrudnienia ludności w poszczególnych sektorach gospodarki w Polsce ▶ wyjaśnia przyczyny zmian struktury wykształcenia ludności w Polsce ▶ wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje wartości liczbowe opisujące strukturę zatrudnienia ludności w Polsce ▶ na podstawie własnej wiedzy porównuje strukturę zatrudnienia ludności Polski i innych krajów <ul style="list-style-type: none"> ▶ samodzielnie wyszukuje informacje na temat 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia potencjał rozwojowy Polski przez pryzmat zmian w strukturze wykształcenia ludności ▶ prognozuje przyszłe zmiany struktury wykształcenia i zatrudnienia ludności w Polsce i Europie <ul style="list-style-type: none"> ▶ uwzględniając przemiany demograficzne zachodzące w Polsce, prognozuje przyszłe zmiany

		<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje wybrane przyczyny i skutki występowania bezrobocia ▶ wyjaśnia własnymi słowami, czym jest urbanizacja ▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce ▶ na podstawie wykresu porównuje liczbę mieszkańców największych miast w Polsce ▶ podaje przykłady cech miast decydujących o ich rozwoju ▶ podaje przykłady funkcji pełnionych przez jednostki osadnicze <p>środowiska geograficznego i opisuje warunki życia w centrum dużego miasta i w strefie podmiejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia kilka przyczyn przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej ▶ wyjaśnia pojęcie migracji ze wsi do miast ▶ podaje przykładowe przyczyny przenoszenia się mieszkańców wsi do miast ▶ odczytuje dane z piramidy demograficznej ▶ wyjaśnia pojęcie salda migracji 	<p>na przykładzie wybranych miast w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i w innych krajach ▶ podaje przykładowe aspekty urbanizacji ▶ na podstawie wykresu porównuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie miast w Polsce ▶ przyporządkowuje główne czynniki rozwoju do największych miast w Polsce ▶ na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazuje zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej ▶ wymienia przykłady nowych kierunków działalności gospodarczej i zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej ▶ na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie salda migracji w gminach lub powiatach w Polsce ▶ na podstawie piramidy demograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w wybranych miastach zachodzące po transformacji gospodarczej <ul style="list-style-type: none"> ▶ określa warunki uznania danej osoby za bezrobotną ▶ rozróżnia poszczególne aspekty urbanizacji: formalny, demograficzny, społeczny, przestrzenny, ekonomiczny ▶ wyjaśnia wpływ niektórych funkcji miast w Polsce na ich rozwój <ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie materiałów opisuje i wyjaśnia kierunki migracji między peryferiami regionu, strefą podmiejską i miastem ▶ wyjaśnia przyczyny przenoszenia niektórych działalności gospodarczych do strefy podmiejskiej ▶ podaje przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast ▶ wyjaśnia przyczyny zwiększonego odsetka mężczyzn w strukturze ludności 	<p>aktualnych zmian poziomu bezrobocia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny i skutki wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce ▶ na podstawie materiałów określa wpływ pandemii Covid 19 na rynek pracy w Polsce i Europie ▶ wykazuje związki pomiędzy różnymi aspektami urbanizacji ▶ rozróżnia aglomerację monocentryczną i konurbację ▶ podaje nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku urbanizacji ▶ na wybranych przykładach omawia czynniki rozwoju miast w Polsce ▶ porównuje czynniki decydujące o rozwoju różnych miast <ul style="list-style-type: none"> ▶ identyfikuje i wyjaśnia zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu oraz stylu zabudowy na wybranych przykładach stref podmiejskich ▶ opisuje i wyjaśnia zmiany demograficzne 	<p>w poziomie bezrobocia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia skuteczność działań podejmowanych w celu zmniejszenia bezrobocia ▶ na podstawie własnej wiedzy porównuje zmiany i poziom wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach ▶ podaje warunki, jakie musi spełniać wieś w Polsce, aby wystąpić o nadanie statusu miasta ▶ na przykładach określa zmiany funkcji miast w Polsce ▶ określa współczesne kierunki rozwoju miast w Polsce <ul style="list-style-type: none"> ▶ dokonuje krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast ▶ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich ▶ porównuje przyczyny i skutki migracji ze wsi do miast oraz migracji z miast do stref podmiejskich ▶ proponuje sposób zapobiegania negatywnym skutkom
--	--	---	--	---	--	--

		w odniesieniu do wybranej wsi	charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej	niektórych wsi	zachodzące w strefach podmiejskich <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje własną definicję pojęcia suburbanizacja ▶ udowadnia wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na przykładach wybranych gmin ▶ wyjaśnia wpływ restrukturyzacji PGR-ów na zmiany gospodarcze i demograficzne wybranych wsi 	wyludniania się wsi
5.	Gospodarka Polski	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa ▶ na podstawie wykresu opisuje strukturę gleb w Polsce ze względu na ich przydatność dla rolnictwa ▶ wskazuje elementy klimatu i ukształtowania powierzchni Polski sprzyjające rozwojowi rolnictwa ▶ podaje przykłady roślin uprawianych w Polsce ▶ podaje przykłady zwierząt, których 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie obszarów o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce ▶ na podstawie danych lub wykresu porównuje wielkość gospodarstw rolnych w Polsce i w innych krajach ▶ wymienia przykłady działań mających na celu poprawę wydajności rolnictwa w Polsce ▶ na podstawie diagramu opisuje 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia wpływ wielkości gospodarstwa na możliwości zwiększenia wydajności produkcji rolnej ▶ ocenia warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce ▶ na podstawie map opisuje rozmieszczenie poszczególnych upraw, chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce ▶ rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce ▶ na wybranych przykładach uzasadnia rozwój energetyki 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych w województwie łódzkim i pomorskim ▶ wyjaśnia, na czym polega transformacja energetyczna, którą przechodzi Polska i inne kraje europejskie ▶ wyjaśnia, na czym polega prywatyzacja i zmiana struktury przemysłu w Polsce ▶ dyskutuje na temat skutków przemian przemysłu w Polsce, 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ samodzielnie wyszukuje informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie ▶ dokonuje oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych rozwoju energetyki w swoim regionie ▶ wyjaśnia związek pomiędzy poziomem rozwoju przemysłu a ogólnym poziomem rozwoju gospodarczego Polski ▶ prognozuje przyszłe kierunki przemian przemysłu w Polsce ▶ dokonuje pełnej charakterystyki przemysłu

		<p>chów prowadzi się w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na kierunki produkcji rolnej ▶ podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych surowców energetycznych wykorzystywanych w Polsce ▶ wymienia wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych ▶ wymienia przykłady produktów przemysłowych wytwarzanych w Polsce ▶ wyjaśnia, czym jest przemysł ▶ na podstawie danych lub wykresu opisuje zmiany wielkości produkcji wybranych towarów w Polsce ▶ wyjaśnia pojęcie przemysłu zaawansowanych technologii ▶ podaje przykłady produktów przemysłu zaawansowanych technologii, które są wykorzystywane w codziennym życiu 	<p>strukturę zasiewów w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady wykorzystania głównych produktów rolnych wytwarzanych w Polsce ▶ na podstawie materiałów podaje przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki ▶ dokonuje podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozapryrodnicze ▶ dokonuje podziału przemysłu na wydobywczy i przetwórczy ▶ podaje przykłady zmian, jakie zaszły w polskim przemyśle w ostatnich 30 latach ▶ podaje wybrane cechy przemysłu zaawansowanych technologii ▶ określa pozycję, jaką produkty przemysłu zaawansowanych technologii zajmują w Polskim eksporcie 	<p>opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia związek pomiędzy warunkami pozapryrodniczymi a kierunkami rozwoju energetyki ▶ na podstawie materiałów dokonuje ogólnej charakterystyki sektora przemysłowego w Polsce przed rokiem 1989 oraz obecnie ▶ określa udział przemysłu w wytwarzaniu PKB w Polsce ▶ ocenia poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich ▶ na podstawie danych porównuje poziom robotyzacji produkcji przemysłowej w Polsce i w innych krajach 	<p>podając rzeczowe argumenty</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcie klastra przemysłu wysokich technologii ▶ na wybranych przykładach opisuje zmiany produkcji towarów zaawansowanych technologii w Polsce ▶ określa udział usług w wytwarzaniu PKB Polski ▶ wyjaśnia wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców ▶ opisuje wpływ łączności na działanie przedsiębiorstw i całej gospodarki ▶ porównuje zalety transportu samochodowego i kolejowego w przewozie osób i ładunków ▶ identyfikuje związki między przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych, centrów logistycznych i handlowych ▶ wyjaśnia na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji 	<p>wysokich technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady dziedzin naukowych powiązanych z przemysłem zaawansowanych technologii
--	--	---	---	--	--	---

					przemysłowych i usługowych	
6.	Gospodarka Polski - Usługi	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady firm i zawodów należących do sektora usługowego ▶ wyjaśnia rolę usług w swoim codziennym życiu ▶ podaje przykłady środków transportu i środków łączności ▶ określa wpływ niektórych rodzajów transportu na życie ludzi ▶ podaje przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych ▶ na podstawie danych porównuje liczby pojazdów poruszających się po różnych klasach dróg w Polsce ▶ podaje przykłady działalności zaliczanej do gospodarki morskiej ▶ wskazuje na mapie trzy największe porty morskie w Polsce ▶ podaje kilka przykładów przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady usług materialnych i niematerialnych ▶ wyjaśnia wpływ usług na działanie przedsiębiorstw ▶ określa wpływ transportu na życie ludzi ▶ określa wpływ łączności na życie ludzi ▶ na podstawie danych opisuje zmiany długości tras szybkiego ruchu w Polsce ▶ wyjaśnia, czym jest centrum logistyczne ▶ na podstawie map określa zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych ▶ wymienia przykłady produktów wytwarzanych w rafinerii ropy naftowej ▶ podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej w polskiej wyjątkowej strefie ekonomicznej na Morzu Bałtyckim ▶ wyjaśnia, czym jest walor 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady wpływu usług na funkcjonowanie rolnictwa i przemysłu ▶ ocenia własne szanse na podjęcie pracy w przyszłości w sektorze usługowym ▶ porównuje rodzaje towarów przewożonych za pomocą różnych środków transportu ▶ wymienia zalety różnych środków transportu ▶ na podstawie danych porównuje zmiany liczby pasażerów poszczególnych lotnisk w Polsce ▶ wyjaśnia korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych ▶ na wybranym przykładzie określa znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych ▶ wymienia zalety transportu kontenerowego ▶ opisuje 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa udział usług w wytwarzaniu PKB Polski ▶ wyjaśnia wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców ▶ opisuje wpływ łączności na działanie przedsiębiorstw i całej gospodarki ▶ porównuje zalety transportu samochodowego i kolejowego w przewozie osób i ładunków ▶ identyfikuje związki między przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych, centrów logistycznych i handlowych ▶ wyjaśnia na przykładach związek pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych ▶ określa czynniki wpływające na perspektywy rozwoju polskiego rybołówstwa 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady usług należących do czwartego sektora gospodarki ▶ ocenia rolę usług należących do czwartego sektora gospodarki dla rozwoju gospodarczego Polski ▶ przedstawia zalety i wady transportu morskiego i przesyłowego w kontekście zmieniających się okoliczności politycznych w Europie Środkowej i Wschodniej ▶ na podstawie dostępnych materiałów dokonuje oceny dowolnego obszaru w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną

		<ul style="list-style-type: none"> ▶ rozpoznaje na fotografiach wybrane walory (atrakcje) turystyczne Polski ▶ podaje przykłady walorów turystycznych Pobrzeży Bałtyku i Małopolski ▶ opisuje własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce ▶ na podstawie diagramów opisuje zmiany liczby turystów nad Bałtykiem 	<p>turystyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady walorów turystycznych Polski, które sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej ▶ wyjaśnia, dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów do Małopolski i na Pobrzeża Bałtyku ▶ na podstawie materiałów udowadnia, że Kraków jest turystyczną stolicą Polski 	<p>zmiany wielkości transportu kontenerowego w polskich portach</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ ocenia atrakcyjność walorów turystycznych Polski ▶ korzysta z różnorodnych źródeł w celu pogłębienia wiedzy na temat wybranych walorów turystycznych ▶ na podstawie mapy tematycznej opisuje zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach ▶ porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów w Małopolsce 	<p>i przemysłu stocznioowego</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia czynniki rozwoju przetwórstwa rybnego w Polsce ▶ proponuje trasę wycieczki tematycznej ukazującej określony typ walorów turystycznych w Polsce ▶ prezentuje wybrane walory turystyczne Polski, zwracając uwagę na konieczność ich ochrony ▶ dokonuje wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Pobrzeży Bałtyku ▶ określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeży Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	
7.	Własny region i mała ojczyzna	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski ▶ na podstawie mapy opisuje położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka ▶ odróżnia walory kulturowe od walorów przyrodniczych regionu ▶ podaje przykłady walorów kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie materiałów, w tym map tematycznych ▶ opisuje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.) ▶ opisuje rozmieszczenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy ▶ przedstawia w dowolnej formie przyrodnicze walory regionu ▶ przedstawia w dowolnej formie kulturowe walory regionu ▶ podaje liczbę mieszkańców regionu (województwa) 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia zasady wyznaczania regionów geograficznych ▶ rozpoznaje skały występujące we własnym regionie ▶ wyjaśnia wybrane procesy demograficzne zachodzące w regionie w odniesieniu do procesów zachodzących 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu ▶ prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności i gospodarki regionu na podstawie

		<p>regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady produktów wytwarzanych w regionie ▶ określa dominujące kierunki rozwoju gospodarczego regionu ▶ podaje podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w czasie przygotowania i przeprowadzania wycieczek krajoznawczych ▶ podaje przykładowe formy współpracy między regionami ▶ na podstawie dostępnych materiałów wyjaśnia korzyści płynące ze współpracy międzyregionalnej ▶ określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym ▶ docenia własną rolę w kształtowaniu małej ojczyzny 	<p>ludności w regionie</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ określa, gdzie w regionie znajdują się siedziby jego władz ▶ na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie upraw w regionie ▶ na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie zakładów przemysłowych w regionie ▶ dobiera odpowiednią mapę do realizacji wycieczki krajoznawczej ▶ w czasie wycieczki wykorzystuje mapę do orientacji w terenie ▶ podaje korzyści wynikające z zawiązywania związków gmin i powiatów ▶ wyjaśnia, czym są euroregiony ▶ przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania, pracy, nauki, rozrywki 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa, przemysłu i usług w regionie ▶ dostosowuje długość i stopień trudności trasy do możliwości i oczekiwań uczestników wycieczki ▶ prowadzi dokumentację przebiegu wycieczki krajoznawczej ▶ wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące współpracy własnego regionu z innymi regionami, w tym z regionami zagranicznymi ▶ uzasadnia przesłanki zawiązywania umów partnerskich z innymi regionami ▶ rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny 	<p>w cały kraju (przyrost / ubytek naturalny, migracje, zmiana struktury społecznej)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ określa cechy i kierunki specjalizacji rolnictwa regionu ▶ podaje przykłady zakładów przemysłowych i ich produktów, z których jest znany region ▶ projektuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji ▶ po zakończeniu wycieczki porządkuje zebrane materiały ▶ krytycznie ocenia efekty współpracy międzyregionalnej ▶ przeprowadza prostą analizę zysków i zagrożeń wynikających z naśladowania rozwiązań przyjętych w regionach zagranicznych ▶ porównuje zasięg i wielkość swojej małej ojczyzny z małymi ojczyznami członków rodziny czy kolegów ▶ wyjaśnia przyczyny różnego postrzegania 	<p>samodzielnie wyszukanych danych statystycznych i map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie wyszukanych informacji prezentuje przemiany gospodarcze regionu ▶ prognozuje przyszłe kierunki rozwoju regionu ▶ pełni rolę przewodnika w czasie wycieczki krajoznawczej ▶ na podstawie samodzielnie zebranych informacji przekazuje uczestnikom wycieczki wiadomości dotyczące odwiedzanych miejsc ▶ proponuje nowe pola i formy współpracy własnego regionu z regionami zagranicznymi ▶ na podstawie własnych obserwacji terenowych projektuje działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności
--	--	---	--	---	---	--

						najbliższego otoczenia przez różne osoby
--	--	--	--	--	--	--

Uczeń, by uzyskać daną ocenę, musi również spełniać wymagania na oceny niższe.

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów: (wiedza i umiejętności)

- o **ustne**, np. w postaci odpytywania, referowania wybranego zagadnienia, rozmowy nauczyciela z uczniem, udział w debatach, dyskusjach, swobodnych wypowiedzi uczniów lub aktywności uczniów i zaangażowania w pracy na lekcji, referatu, publiczna prezentacja dłuższych wypowiedzi (własnych projektów) z wykorzystaniem materiału graficznego i nowoczesnych technologii,
- o **pisemne**, z wykorzystaniem takich **narzędzi** jak: sprawdzianu pisemnego w małej formie kartkówki – niezapowiedzianej z ostatniej lekcji, zapowiedzianej z dwóch ostatnich lekcji, testu z obszerniejszego materiału, wykonanych ćwiczeń i kart pracy, mapy konturowe, sprawozdania z zajęć terenowych, krótkie zadania domowe,
- o **samodzielna praca z tekstem źródłowym**, np. korzystanie z dostępnych na lekcji źródeł informacji geograficznej (np. z map, atlasu, źródeł internetowych), odczytywanie i analizowanie danych statystycznych, treści mapy lub literatury, ćwiczenia terenowe,
- o **sprawdzenie wytworów uczniów**, np. prace projektowe, opracowanie przewodników, folderów,
- o **wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych** do pozyskiwania, gromadzenia, analizy i prezentacji informacji o środowisku geograficznym i działalności człowieka.

Różnorodność elementów podlegających ocenie pozwala sprawdzić różne aspekty skuteczności kształcenia oraz umożliwia uczniom wykazanie się w różnych formach pracy.

Stosowane są elementy oceny kształtującej pozwalające na uzyskanie zwrotnej informacji na temat zakładanych i osiągniętych postępów, zarówno dla ucznia jak i nauczyciela.

Ocena jest zindywidualizowana i dostosowana do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Warunki otrzymania oceny wyższej od przewidywanej są zapisane w Statucie Szkoły.